

ROLUL ȘI LOCUL PROFESORULUI DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL ROMÂNESC CONTEMPORAN

Asist. univ. drd. MARIA-CRISTIANA PORFIREANU
A.S.E. Bucuresti

Cuvinte cheie: profesor, educație fizică, sport, rol, statut.

Key words: teacher, physical education, sport, role, statute.

Abstract: The credo of the physical education teacher is the grow of generations of healthy students, socially integrated, used with the practice of physical exercise during their free time, capable to develop efficient activities within the school and outside it. The notion of role is strongly connected with the one of stature, because between persons there are relations of reciprocity and complementarity.

Crezul profesorului de educație fizică trebuie să-l constituie creșterea unor generații de elevi sănătoși, integrați social, obișnuiți cu practicarea exercițiilor fizice în timpul liber, capabili să desfășoare activități eficiente în școală și în afara ei. Noțiunea de rol este strâns legată de cea de statut, între persoane existând relații de reciprocitate și de complementaritate.

Învățământul românesc cunoaște un important proces de reformă, conceput cu scopul de a-l compatibiliza cu sistemul de învățământ european.

Această compatibilizare vizează atât structura sistemului de învățământ și modificarea duratei anilor de studii pe care elevii trebuie să îi parcurgă în mod obligatoriu, cât și finalitățile urmărite în procesul de învățământ.

Acestor aspecte li se adaugă cele legate de conținutul instruirii și posibilitatea de a asigura nu numai un învățământ unitar, ci și unul care să permită delimitarea unor trasee particulare de instruire. Acestor transformări este chemată să răspundă și educația fizică – disciplină prezentă în planurile de învățământ ale tuturor ciclurilor de studii.

Educația fizică are un caracter preponderent formativ, vizând pregătirea subiecților pentru viață și punând accent pe dezvoltarea fizică armonioasă, dezvoltarea calităților motrice de bază necesare în existența cotidiană, pe capacitatea de transfer a deprinderilor motrice dobândite în lecție în viața de zi cu zi, ca și pe dezvoltarea trăsăturilor de personalitate.

Educația fizică este o componentă importantă a educației globale. Prin conținutul și sarcinile sale specifice, prin influențele sale sistemice asupra individului, atât în plan motric, cât și fizic, intelectual, afectiv, estetic etc., ea constituie o cale spre educația generală.

Conceptul de educație fizică reprezintă o abstractizare și o generalizare a experienței acumulate în acest domeniu, începând din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre.

Concepția despre educație fizică reprezintă valorificarea conceptului de educație fizică, prin aplicarea lui la condițiile concrete ale anumitor societăți. Ea ilustrează sistemul de gândire în care se încadrează conceptul, precum și notele care îi diferențiază conținutul, dar mai ales finalitățile. În România, expresia acestei concepții se materializează în „Legea educației fizice și sportului”. Conform acestui document ” prin educație fizică și sport se înțelege toate formele de activitate fizică menite, printr-o participare organizată sau independentă, să exprime sau să amelioreze condiția fizică și confortul spiritual, să stabilească relații sociale civilizate și să conducă la obținerea de rezultate în competiții de orice nivel. Practicarea educației fizice și sportului este un drept al persoanei, fără nici o discriminare, garantat de stat, iar autoritățile administrative și instituțiile sportive au obligația de a sprijini educația fizică, sportul pentru toți și sportul de performanță și de a asigura condițiile de practicare a acestora”. O atenție specială se acordă persoanelor cu deficiențe fizice, senzoriale și psihice, necesității de recuperare și de (re)inserție socială.

Educația fizică, privită ca mod de viață, îmbunătățește condiția unei națiuni, aceasta devenind mai capabilă să se exprime, să exploreze și să se dezvolte într-o relație echilibrată cu mediul în care trăiește. Educația fizică se adresează, simultan, corpului și psihicului, deoarece persoana se deplasează, gândește, simte, se exprimă etc. Ea este, de fapt, o educație prin mișcare.

Datorită complexității sale educația fizică trebuie definită din mai multe perspective: a teoriei acțiunii, ca activitate motrică-biologică, a didacticii, ca proces instructiv-educativ, a teoriei sistemelor, ca sistem de concepte și acțiuni, a managementului educației, ca formă de organizare, a sociologiei, ca factor de integrare socio-culturală.

Educația fizică tradițională, asimilată pedagogiei tradiționale, pedagogiei performanței constă în strategiile de aplicare practică a cunoștințelor. Concepția umanistă subliniază dezvoltarea sinelui prin acțiune și ca mijloc de dezvoltare echilibrată și integrată a personalității umane.

Educația fizică și sportul sunt realizate de și pentru oameni, în anumite condiții sociale și materiale, ceea ce face ca cele două genuri de activități motrice să se constituie în elemente educativ formative de mare valoare.

Rolul și locul profesorului de educație fizică și sport în sistemul educațional românesc contemporan

În contextul social actual, statutul profesorului de educație fizică și sport se prezintă ca un ansamblu de atribuții date în primul rând de poziția de educator și, în al doilea rând, de profilul specializării, care este educația fizică și sportul, activități motrice diferențiate de alte activități cu caracter instructiv-formativ.

Studiul științific al profesorului de educație fizică și sport trebuie să includă aspecte care privesc totalitatea comportamentelor pe care cel ce ocupă această funcție este îndreptățit să le aștepte de la elevi, de la colegi, de la directorul școlii adică de la persoanele în raport cu care se definește. În funcție de acestea, profesorul trăiește cu satisfacție acceptarea și aprecierea sa de către alții. Sentimentul de satisfacție personală este protector și îi permite să avanseze cu încredere în viață. Totalitatea statutelor pe care le ocupă profesorul de educație fizică și sport formează set-statutul acestuia.

Documentul care precizează drepturile și îndatoririle profesorului de educație fizică și sport este „Statutul personalului didactic”, componentă intrinsecă a Legii învățământului. Acest act normativ prevede îndatoririle generale ale cadrelor didactice din toate verigile de învățământ, de la educatori, instructori, maiștri din școli profesionale, profesori la cadrele didactice universitare. *Respectarea statutului cadrelor didactice este garanția disciplinei profesionale din învățământul de toate gradele.*

Volumul muncii prestate de profesorul de educație fizică și sport este stabilit prin „normarea cadrelor didactice”. Statutul psiho-social al profesorului de educație fizică și sport este influențat, în mare măsură, de activitatea extraclasă, în cadrul unor acțiuni organizate cu elevii: excursii, drumeții, tabere, competiții sportive școlare etc., deci acțiuni care se situează în sfera extracurriculară.

Profesorul de educație fizică poate fi diriginte, membru în consiliile de administrație, director de școală sau inspector, situații în care statutul lui capătă note de o valoare deosebită, concretizând capacitățile sale de bun organizator. Volumul de muncă extracurricular al

profesorului de educație fizică este sporit și datorită participării, împreună cu alți profesori, la organizarea serbărilor școlare sau a altor acțiuni cultural-educative.

O atribuție care întregește statutul profesorului constă în desfășurarea sistematică a selecției și a orientării elevilor cu aptitudini pentru diferite ramuri de sport. Principala sursă de talente pentru sportul românesc o constituie școala; valorificarea în cluburile sportive școlare sau în clasele cu program sportiv a elevilor talentați ține de profesionalismul profesorilor.

Instituționalizarea prin lege a cluburilor și asociațiilor sportive școlare și universitare creează mediul optim de valorificare profesională a cadrelor didactice de specialitate, prin organizarea acestor structuri și asigură consultanța necesară cuprinderii elevilor în activitatea sportivă ritmică.

Crezul profesorului de educație fizică trebuie să-l constituie creșterea unor generații de elevi sănătoși, integrați social, obișnuiți cu practicarea exercițiilor fizice în timpul liber, capabili să desfășoare activități eficiente în școală și în afara ei.

Statutul cultural este determinat de raportarea profesorului de educație fizică la valorile culturii. El este consumator, dar și producător de cultură, nu numai pentru că este practicant al sportului sau pentru că îl îmbină cu alte activități, ci și prin faptul că desăvârșește educația elevilor, astfel încât aceștia să recunoască valorile culturale.

Profilul moral al profesorului de educație fizică este comun cu cel al oricărui educator, care trebuie să fie cinstit, corect, obiectiv, înțelegător, etc., și în plus, trebuie să manifeste atașament față de copii și de educația acestora, să îi încurajeze în efectuarea exercițiilor dificile, să nu fie distant, cu aere de superioritate, să nu fie discriminativ etc., atribute care sunt cuprinse în codul deontologic al profesiei.

Noțiunea de rol este strâns legată de cea de statut, între persoane existând relații de reciprocitate și de complementaritate.

Rolul se definește ca ansamblul comportamentelor pe care membrii grupului le așteaptă de la unul dintre componenți, de exemplu, comportamentul pe care un elev îl așteaptă de la profesorul de educație fizică, relațiile de colaborare și subordonare față de acesta în timpul lecțiilor sau al altor activități comune.

Se poate vorbi de **rol general**, fundamental și de **roluri particulare**, specifice. În cadrul relației dintre profesor și elevii săi, rolul fundamental este dominat de asistența oferită elevilor în învățare, protecție (relații de emiter/receptare de indicații și orientări), dar, pentru a-l realiza,

profesorul îndeplinește și alte roluri particulare, în raport cu alte persoane, cu dirigintele, cu medicul școlii etc. Aceste relații sunt asemănătoare de la o școală la alta, oricare ar fi personalitatea profesorului. Totalitatea rolurilor îndeplinite formează set-rolul profesorului de educație fizică și sport.

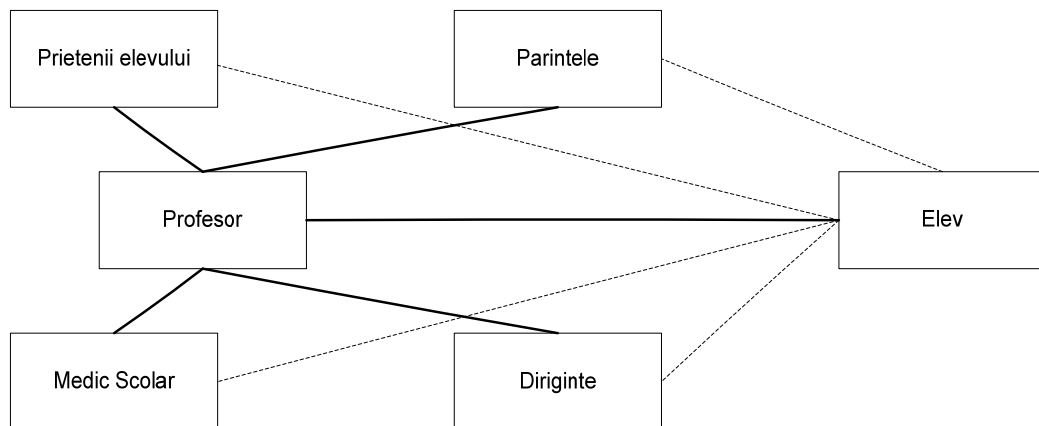
Rolul are un sens larg, profesorul de educație fizică respectând anumite cerințe, aducându-și contribuția la relația comportamentală, de exemplu, prin atașamentul față de elevi, prin exactitate și fidelitate.

Rolurile se află în strânsă corelare și implică coraportarea mai multor indivizi. Rolul profesorului depinde de relația cu elevii, cu părinții, cu dirigintele, cu medicul (schema nr. 1).

Rolul profesorului se poate modifica în momentul în care intervin schimbări în oricare dintre relațiile existente. Important este să nu intervină conflicte de rol, mai ales între profesor și elev.

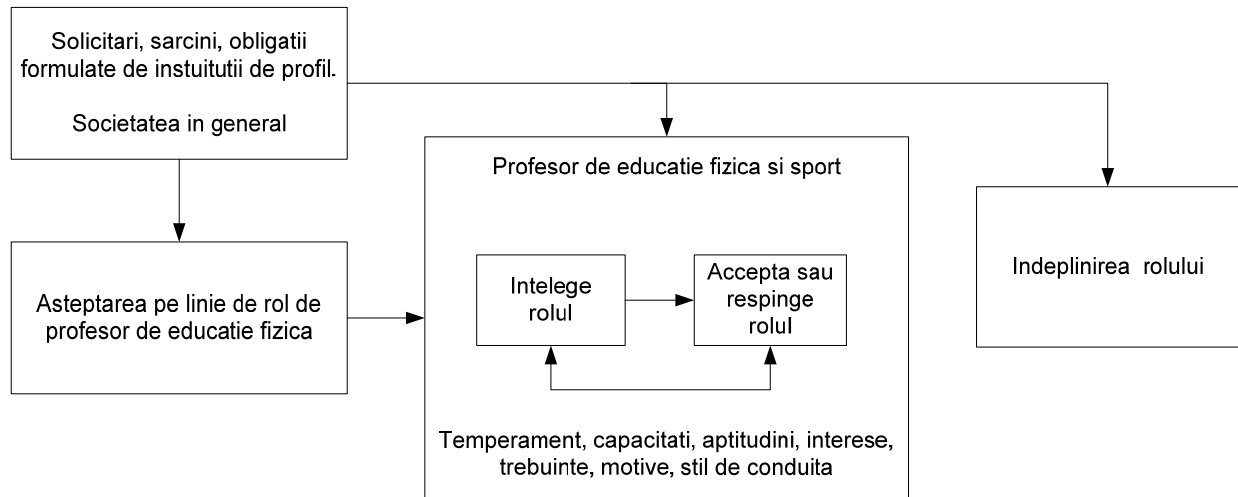
Relațiile dintre statut și rol sunt de tipul relațiilor dintre procesele sociale și cele de natură psihologică, ultimele nuanțând modul de realizare a acestora (schema nr. 2).

Relația profesorului cu celelalte persoane implicate în procesul educației

Schema 1

Relația dintre statut, rol, persoană, comportament

Schema 2, după A. Dragnea, A., Bota, M., Stănescu, S., Teodorescu, S., Șerbănoiu, V., Tudor (2006)

După cum rezultă din schema de mai sus, înțelegerea și acceptarea rolului suportă, în primul rând, influența prescripțiilor statutului, dar depinde și de preferințe, motivații, capacități, la care se adaugă caracteristicile de vârstă și de sex care, uneori, pot fi incompatibile cu prescripțiile statutului.

Bibliografie

- Cerghit, I. (1999), Metode de învățământ. Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Cristea, S. (1998), Dicționar de termeni pedagogici. Editura Didactică și pedagogică, București.
- Dragnea, A., Bota, A., Stănescu M., Teodorescu, S., Șerbănoiu S., Tudor, V. (2006), Educație Fizică și Sport. Editura FEST, București.
- Popescu, F. (2003), Baschetul în școală. Editura Fundației România de Măine, București.
- Popescu, F. (2008), Baschet Aprofundare. Editura Fundației România de Măine, București.
- Todea, S.-F. (2008), Teoria Educației Fizice și Sportive. Editura Fundației România de Măine, București.
- Vințanu, N., (2008), Teoria Educației Școlare. Editura Zerana Flores, București.